

Avontuurlijk wijs worden door reisverhaal van Tolkien

Wat is uw favoriete boek of welk boek heeft u zo geraakt dat u het anderen zou aanraden? Ds. Arnold Vriend raadt *In de ban van de ring* aan van Tolkien, een fantastisch reisverhaal dat je roeping verheldert.

Zomerboek

Arnold Vriend

Ik ga op reis en neem mee een hobbit. En een ring. En dan heb je het begin van een reisverhaal. Ook in de meest letterlijke zin een fantastisch reisverhaal. Ik was niet vanaf bladzijde één direct gegrepen en meegesleept op een epische reis, maar langzaam, *hobbitstyle* zou je kunnen zeggen, kwam ik in de ban. Van het boek. Een reisverhaal bij uitstek.

Tot de negentiende eeuw waren reisverhalen vooral een beschrijving van vreemde volken, adembenemende avonturen en ongekende oorden, ter leering ende vermaeck, een soort reisgids met avonturen. Met de opkomst van de psychologie werden reisverhalen in de twintigste eeuw steeds meer een verslag van de innerlijke ontwikkeling van de

hoofdpersoon. Een soort seculiere pelgrimage met landen en volken als achtergrond.

In de ban van de ring is allebei. En meer. Het is enerzijds een reisgids door 'Midden-Aarde' en anderzijds 'word wijs met Frodo op reis'. Dat vind ik het mooie van dit verhaal; dat je er avontuurlijk wijs van kunt worden.

Mythisch

Dat heeft te maken met de ontwikkeling in het verhaal. Vanuit een kibbelende, kabbelende, gezellige gemeenschap die zich tevreden stelt met de gewone alledaagse genoegens en ongenoegens, worden we meegevoerd naar een strijd tussen goed en kwaad van mythische proporties. En je ontdekt dat beide situaties in één wereld dicht bij elkaar liggen en in elkaar kunnen doordringen. Je blik wordt verruimd. Dankzij de beschermende laag van fantasie, zie je parallellen met je eigen leefwereld.

Dat wijs worden heeft ook te maken met het perspectief. Eigenlijk staat het verhaal centraal in dit verhaal. De lezer wordt uitgenodigd mee te reizen met Frodo, maar het verhaal overstijgt zijn ervaringen. Het verhaal is ver vóór hem begonnen en heeft een impact ver voorbij zijn horizon. Niets zo goed om wijs te worden, als te ontdekken dat je niet de hoofdpersoon bent, maar wel geroepen bent om een rol te vervullen in een groter verhaal.

Opvallend in het verhaal is natuurlijk dat allerhande kinderverhaalfiguren serieus worden genomen, waardoor het verhaal *fantasy* wordt genoemd. Er zijn etherische maar krachtige elfen, melancholische, gedreven dwergen, sprekende en lopende bomen, kwade en goede tovenaars, ondode geesten, een heer van het kwaad en diens getormen-

De ring uit de trilogie van J.R.R. Tolkien waar het allemaal om draait. De Duitser juwelier Oliver Noell maakte hem. Foto: EPA

teerde verwrongen dienaren van alerhande soort. Dat is allemaal verweven met een wereld van mensen, waarin moedige ridders, hoogmoedige stadhouders, sterke vrouwen en ruggengraatloze meelopers te vinden zijn.

Het landschap is in dit verhaal ook niet onpartijdig. Het water beschermt, de aarde draagt, het gras verbergt, de wind werkt tegen, de sneeuw bedreigt, de bergen verheffen zich en de grotten daarvan spreken we liever niet

De kunst van fantasy is dat al die fantasie niet tot onzin leidt, maar tot een lopend verhaal waarin een eigen vanzelfsprekende samenhang aanwezig is. Dat is Tolkien wat mij betreft als geen ander gelukt. En dat niet alleen, het is hem ook gelukt om mij met het verhaal te raken. Want we gaan met Frodo dan wel op een behoorlijk avontuurlijke reis.

En we komen samen met hem voor keuzes te staan in de meest fantastische situaties. Maar in dat alles is het allemaal herkenbaar. Hij beschikt niet over enorme kracht of magische vaardigheden. Hij heeft gezond verstand, gevoel voor humor, doorzettingsvermogen, onderscheidingsvermogen, mensenkennis, vriendschap, trouw, medelijden. En een goede jas. Herkenbaar materiaal. Voor iedere reiziger.

Mensenkrijger

Voor mij is het ook een verhaal over het vinden van je roeping. Waartoe ben je geroepen als eenvoudige hobbit? Moet je een machtige mensenkrijger worden? Een verheven elfenkoningin? Een subtiele wijze tovenaars? Of moet je uit de voeten maken? Het verhaal dringt er op aan dat je je roeping in de jouw gegeven mogelijkheden moet vinden. Waar

mensen of hobbits zich een andere status aanmeten, gaat het mis. Je kunt als mens, elf, dwerg of hobbit bijvoorbeeld niet ongestraft een tovering gebruiken. Ieder vervult zijn of haar eigen roeping. Niet die van een ander, hoe aantrekkelijk die ook lijkt. En die roeping ontvouwt zich gaandeweg de reis.

Kortom: een fantastisch reisverhaal waarmee je avontuurlijk wijs kunt worden en waarin je roeping wordt verhelderd. Een verhaal dat jou mee op reis neemt. Ook als je thuisblijft.

► J.R.R. Tolkien, *In de ban van de ring*. Uitgeverij Unieboek-Het spectrum. (De eerste Nederlandse uitgave verscheen in 1960)

► Ds. Arnold Vriend is predikant van de Protestantse Gemeente Ouwsterhaule-Scharsterbrug

Ieder vervult zijn of haar eigen roeping. Niet die van een ander, hoe aantrekkelijk die ook lijkt

Bijbels tegengif tegen platte visie van Rutte

Lodewijk Born

In de Bijbel worden geen beleidsplannen geschreven, maar verhalen verteld. Verhalen die kunnen raken aan onze verhalen. Maar ook zomaar als een vreemde gast bij ons binnendringen om ons wakker te schudden. Ons te ontregelen en ons onrustig te maken", aldus ds. Ad van Nieuwpoort.

Het zijn deze verhalen die staan in het boek *Tegengif. Profetische berichten uit 1 & 2 Koningen* van de hand van Ad van Nieuwpoort en Marco Visser. Het werd vrijdagmiddag gepresenteerd in het Bijbels Museum in Amsterdam. Het is volgens Van Nieuwpoort „hoog tijd om weer eens op verhaal te komen. Terug te keren naar de sensitiviteit van het bijbelse vocabulaire." De Bijbel is

namelijk nog altijd een visionair boek, zo vindt Van Nieuwpoort.

En heel anders van inslag dan hoe in de politiek over visie gesproken wordt. „Voor premier Rutte is een visie, zoiets als een beleidsplan. Een soort beginselverklaring waar je eindeloze vergaderingen over moet houden om het eens te worden. Een stapel woorden die in bureaula verdwijnt. Het woord visie is vandaag gereduceerd tot een papieren overeenstemming. Dat is veelzeggend blijkbaar onze associatie geworden."

Via De Nieuwe Bijbelschool, waar Van Nieuwpoort een van de initiatiefnemers van is, heeft hij gemerkt dat veel mensen niet zitten te wachten op een dergelijke benadering. Onder meer in het Bijbels Museum kwam men samen met de bijbelklassen. „We hebben hier al geregeld gezeten om in kleine

Van Nieuwpoort: we geloven dat de aloude verhalen ons iets te zeggen hebben. Nee, geen oneliners, geen snelle happen

groepen bijbelteksten te lezen. En daar gaan we mee verder. Ook op andere plaatsen in het land. Want we geloven dat aloude verhalen ons iets te zeggen hebben. Nee,

geen oneliners, geen snelle happen. Maar ze leren ons misschien wel even tot tien te tellen en geduldig te oefenen met de vraag: waar was het eigenlijk allemaal om begonnen? Met mij, met deze wereld? En met welk visioen leef ik? Het blijkt hard nodig, als we Rutte mogen geloven. Niet alleen in de kerk, maar ook zeker daarbuiten. Er wordt naar uitgezien, zo merken we." De samenwerking tussen De Nieuwe Bijbelschool en het Bijbels Museum wordt verder uitgebreid, zo vertelde Van Nieuwpoort. Er zullen symposia worden georganiseerd, boekpresentaties en bijbelklassen. Allemaal bijeenkomsten rondom de vraag naar de actuele zeggingskracht van de Bijbel.

In het najaar staan de verhalen over Elia en Elisa op het oecumenisch leesrooster. *Tegengif* biedt, naast een nieuwe vertaling van

de teksten, een tegendraadse toelichting. In 2011 verscheen van de hand van Van Nieuwpoort *In Babel*, actuele bespiegelingen bij het profetenboek Ezechiël (Skandalon).

Ds. Karin van den Broeke (preses van de Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland) en Hanna Rijken (aankomend predikant en wetenschapper aan de Protestantse Theologische Universiteit) namen het eerste exemplaar van *Tegengif* in ontvangst. „Van Nieuwpoort en Visser laten zien dat de bekende verhalen ons meer te zeggen hebben dan we tot dusver dachten", aldus Van den Broeke, „het boek leest als een roman".

► *Tegengif. Profetische berichten uit 1 en 2 Koningen*. Ad van Nieuwpoort en Marco Visser. Skandalon. 96 pagina's. Prijs 14,50 euro